

**Біженці, вимушені переселенці та нелегальні мігранти – одна з основних проблем першої половини XXI століття. Частина III.**

Стосовно відносин приймаючої країни та біженців. Оскільки біженці окрім проблем приймаючій державі нічого не несуть, то згадувані держави намагаються усілякими шляхами «випхнути» біженців із своєї території.

Найбільш часто використовується **репатріація** біженців на батьківщину, рідше їхня **депортація**. Наприклад, упродовж 2002-2012 рр. з Пакистану на батьківщину було репатрійовано близько 3,8 млн. афганських біженців [1] а з Ірану додому за цей же проміжок часу було репатрійовано ще 902 тис. афганських біженців [2]. Аналогічно, в 2005 році, через 30 років після закінчення В'єтнамської війни, з Малайзії на батьківщину було репатрійовано останні 250 тис. в'єтнамських біженців [3]. Після завершення громадянської війни в Бурунді (2005 рік), з Танзанії на батьківщину було репатрійовано 162 тис. бурундійських біженців [4].

До депортації біженців з африканських країн вдається Ізраїль. Наприкінці 2013 року там було зафіксовано понад 50 тис. вихідців з Африки, в тому числі 35.895 чоловік – з Еритреї, та 15.210 – з Судану [5]. Вони себе називають біженцями, а Ізраїль вважає їх нелегальними мігрантами, і депортує в африканські країни. Найбільш частіше – в Кенію та Уганду. З Саудівської Аравії у лютому 2014 року було депортовано 12 тис. сомалійських біженців [6].

Ще застосовується, завдяки зусиллям УВКБ ООН, переселення біженців у треті країни, проте масштаби таких переселень є невеликими. Чи не єдиною успішною операцією в цьому плані за останні роки було переселення біженців з Бутану (так званих лхоцампа), які проживали з початку 90-х років в 7 таборах на території сусіднього Непалу. Загалом було переселено 78.382 біженців-лхоцампа у 8 країн, в тому числі в США – 66.134, в Канаду – 5.376, в Австралію – 4.190, і т.д., в зв'язку з чим 5 таборів біженців було ліквідовано [7]. Станом на середину 2013 року залишилися не переселеними 38.100 лхоцампа, які проживали в 2 таборах на території Непалу [7].

Загалом, статистика ООН стосовно майбутнього біженців досить невтішна: в середньому за рік менше 1% біженців знаходять собі місце постійного проживання в інших країнах. З 10 млн. – не більше 100 тис. [8]. Та й повертатися додому - в зруйновані домівки біженці не дуже хочуть. Наприклад, упродовж 2006-2010 рр. 444 тис. біженці були переселені на постійне місце проживання у треті країни (1% усієї кількості біженців), та ще 2,5 млн. (6%) добровільно повернулися додому [9]. Решта біженців продовжувала жити в таборах, або намагалася інтегруватися у місцеві громади. В наступні роки кількість біженців, яким вдалося влаштувати своє життя в третіх країнах, порівняно з їх загальною чисельністю залишалася невеликою, хоча мала тенденцію до чисельного зростання. В 2011 році всього в світі були прийняті 62 тис., а в 2012 році – 68.589 біженців [10]. В 2013 році в 21 країну вдалося переселити близько 98.400 тис. біженців, зате кількість біженців, які повернулися додому виявилася найменшою за останніх 25 років – усього 414.600 чоловік [58].

Слід відмітити ще один момент. Бажання приймаючої держави репатріювати, або депортувати біженців додому, досить часто наштовхується на небажання країни, звідки походять біженці приймати назад своїх громадян. Наприклад, упродовж 2007-2008 рр. Іран планував виселити додому 360 тис. афганських біженців [11]. Проте уряд Афганістану заявив, що таку кількість біженців він прийняти не зможе, оскільки це викличе економічну кризу в прикордонних провінціях країни. На бажання Пакистану депортувати близько 3 млн. афганських біженців до кінця 2012 року, уряд Афганістану відповів, що може прийняти тільки 400 тис. біженців [11]. Ще більш яскраво ця тенденція виражається щодо біженців, які осіли в промислово-розвинутих країнах. Наприклад, уряд Іраку відмовився допомагати уряду Нідерландів у депортації іракських біженців, хоча уряд Нідерландів пропонував за цю «послугу» 5 млн. євро [12]. У відповідь уряд Іраку почав вимагати за кожного біженця 10 тис. доларів США, інакше погрожував приймати тільки тих біженців, які побажають повернутися на батьківщину добровільно [12]. Аналогічним чином, в 2013 році у Швеції, близько 7 тис. біженців, в основному з Афганістану, Сомалі, Ірану, виявилася між «небом і землею» [13]. Уряд Швеції прийняв рішення про їх депортацію, але уряди країн, звідки походять біженці не бажають прийти їх назад. Доля цих людей є вкрай важкою, оскільки їм доводиться вести жебрацьке існування [13].

В зв'язку з цим багато країн або відмовляються приймати біженців, або відгороджуються від них загороджувальними стінами. Наприклад, категорично відмовився приймати сирійських біженців Кіпр. Справа в тому, що відстань між Кіпром та побережжям Сирії всього 100 км., і ризик неконтрольованого притоку біженців є дуже великим. Але попри заборону, з турецької частини Кіпру на територію держави Кіпр нелегально перейшли 1.294 сирійських біженці (квітень 2013 року) [14, с.15]. Через великий наплив сирійських біженців, загороджувальну стіну завдовжки 33 км, висотою 3 м., загальною вартістю 3 млн. євро на турецько-болгарському кордоні в 2013 році почала будувати Болгарія [15]. Аналогічну стіну, але вже на сирійсько-турецькому кордоні буде Туреччина. На початку 2013 року було завершено будівництво стіни між Ізраїлем та Єгиптом, яке почалось в 2010 році. Її довжина склала 230 км., а вартість будівництва перевищила 420 млн. доларів (1,6 млрд. щекелів) [16]. Зате ефективність побудованої споруди виявилася високою. Якщо в січні 2012 року ізраїльсько-єгипетський кордон нелегально перетнуло 2.100 чоловік, то в грудні того ж року усього – 36 чоловік [16].

Ряд держав, переважно промислово-розвинутих, регулює кількість біженців за допомогою щорічних квот. Таких держав порівняно небагато. Станом на початок 2013 року – близько 20 країн [17]. Квоти є різними у різних державах. Наприклад, у 2013 році річні квоти для біженців у Швеції та Норвегії склали відповідно 1.900 та 1.400 чоловік [18], Фінляндії – 750 чоловік [19,с.20]. Найбільшою квота для біженців була в США: в 2011 році – для 80 тис. чоловік, хоча реально було прийнято 58 тис. біженців [20].

Тепер слід розглянути питання відносин біженців та приймаючих держав. Якби були створені умови для їх інтеграції в місцеві громади, то кількість біженців була б порівняно незначною. Розглянемо це питання на прикладі палестинських біженців, які були вигнані з рідних домівок після закінчення арабо-ізраїльської війни 1947-1948 рр. В сусідніх країнах де виявилися біженці, їм не надали дозволу на постійне місце проживання, і не створювали ніяких умов для відновлення їхнього економічного та соціального статусу [21]. Більше того, для палестинських біженців були введені заборони на багато професій і

вони були позбавлені основних громадських прав. Ще в 1952 році Ліга арабських держав прийняла рішення не надавати палестинським біженцям громадянства, щоб зберегти їхню особливу ідентичність та стимул їх повернення на батьківщину [21]. Іншими словами, арабські держави розглядали палестинських біженців як зброю у боротьбі проти Ізраїлю. Оскільки статус біженця переходив від батьків до дітей, то кількість палестинських біженців стрімко зростала. За даними, які наводить Е.Сатановський [22], якщо в 1950 році нараховувалося 914 тис. палестинських біженців, то 1970 році їх вже було 1,425 млн., в 2000 році – 3,737 млн., в 2007 році - 4, 504 млн. чоловік. Причому ця кількість продовжує зростати і далі через високу народжуваність: наприклад, в секторі Газа на одну палестинську жінку-біженку в середньому припадає 5,78 дитини, а на Західному березі річки Йордан – 4,28 дитини [22]. З підрахунків Е.Сатановського випливає, що якби діти палестинських біженців мали такі ж права, які громадяни приймаючих країн, то 2007 році палестинських біженців було б не 4,504 млн. чоловік, а 497 тис. чоловік, тобто майже в 10 разів менше [22]. Причому всі біженці були б людьми похилого віку.

Розглянемо питання стосовно планів перебування біженців у приймаючих країнах, та їх стосунків з корінним населенням і державними структурами цих країн. Відносно першого питання, все залежить від того, в яку країну попадають біженці. Наприклад, опитування 1.500 сомалійських біженців у Ємені, де рівень життя приблизно такий же, як і в Сомалі, показав наступні результати: 72 % опитаних мали намір за певних умов повернутися додому, 25% хотіли б залишитися в Ємені, 3% мали намір переселитися в інші країни [23]. І навпаки, тільки 10% кубинських біженців та мігрантів у США, для яких були створені всі умови для їх інтеграції в американське суспільство, і яких за період 1960-2013рр. виїхало 1,7 млн. чоловік, побажали повернутися додому [24, с. 17]. Причина, як і раніше-економічна. Середній прибуток кубиноамериканця складає 30 тис. доларів США на рік, а звичайного кубинця-близько 400 доларів на рік[24, с. 17].

Стосовно взаємовідносин біженців і корінного населення приймаючих країн, то вони, як правило напружені і недружні. Перебуваючи у скрутному матеріальному становищі, біженці беруться за будь-яку роботу, причому багато-хто з них встає на шлях вчинення кримінальних злочинів. Ось декілька прикладів з цього приводу. В серпні 2013 року племінна джирга (місцевий парламент) повіту Харипур провінції Пухтунхва в Пакистані заборонила місцевим жителям здавати житло афганським біженцям, а тим, хто це зробив поставила вимогу вигнати квартирантів[25]. Причина в тому, що багато хто з близько 126 тис. офіційно зареєстрованих у цьому повіті біженців, які живуть тут більше 32 років, замішані у таких кримінальних злочинах, як крадіжки худоби, грабунки, крадіжки машин, викрадення людей з метою одержання викупу, контрабанду зброї та наркотиків. В додаток до цього біженці крадуть, або знищують посіви зернових навколо своїх таборів [25]. За аналогічних причин влада Таджикистану ще в 2000 році виселила із столиці Душанбе в сільські райони афганських біженців, які займалися в столиці контрабандою наркотиків та нелегальним бізнесом[26]. В Південній Африці справа дійшла до відкритих сутичок між місцевими жителями та сомалійськими біженцями. Так, у 2008 році в сутичках загинуло 60 чоловік, а в сутичках 2012 року нараховувалось 140 загиблих та 250 поранених[27]. Стосовно біженців, які перебувають у таборах, то на думку керівництва приймаючих країн, вони є джерелом терористичної загрози, контрабанди зброї, виготовлення фальшивих документів та інших злочинів. Наприклад, в Кенії наприкінці 2013 року перебувало 610 тис. зареєстрованих біженців (включаючи 520 тис.

сомалійських ) та близько 500 тис. незареєстрованих[28]. Причому в таборі Дадааб, розрахованому на 90 тис. чоловік, проживало понад 400 тис. чоловік[28]. Терористичні акти в столиці країни Найробі (вересень 2013 р.) в результаті яких загинуло близько 70 чоловік, були вчинені терористами, які використовували цей табір в якості прикриття. Це спонукало уряд країни укласти угоду з урядом Сомалі про повне повернення біженців додому [28].

З іншого боку, тривале, протягом десятків років перебування на території приймаючої країни, призводить до того, що біженці гублять зв'язок з країною свого походження, вважаючи своєю батьківщиною територію приймаючої держави. Так, наприклад, з мільйонів афганських біженців, які перебувають на території Пакистану понад 32 роки, мало хто за цей час навідувався до Афганістану, а тих кого репатріювали, в переважній більшості нелегально поверталися в Пакистан. Слід додати, що понад 50% афганських біженців у цій країні молодші 18 років [29], і для них Афганістан – це чужа країна. А тому серед афганських біженців домінують наступні погляди: «Я народився в Пакистані, тут моя батьківщина. В Афганістані я почував себе чужинцем»[25]. Ще більш яскраво подібні тенденції виражені у палестинських біженців, які перебувають у вигнанні понад 65 років. З початком громадянської війни в Сирії в березні 2011 року вони виступили на боці опозиції з лозунгом: «Сирія - Палестина, і її необхідно звільнити!» [30].

Ситуація стає небезпечною для уряду приймаючої країни у випадку, якщо відсоток біженців серед населення такої країни стає високим. В цьому відношенні яскравим є приклад палестинських біженців. Серед населення Йорданії частка корінних жителів – йорданських арабів склала 35%, зате частка палестинських біженців – 55% [31]. Палестинські організації мали власні озброєні загони, які базуючись на території Йорданії вели партизанську війну проти Ізраїлю, хоча і без особливого успіху. На якомусь етапі лідери палестинських організацій прийшли до думки, що простіше захопити владу в Йорданії, аніж вести безперспективну війну проти Ізраїлю. В цій ситуації на висоті виявився король Йорданії Хусейн, який в результаті блискавичної війни (так званий «чорний вересень» 1970 року) розгромив збройні загони палестинців. Через 20 років схожа ситуація мала місце в Кувейті. В 1990 році тут проживало 2,2 млн. чоловік, з яких близько 450 тис. склали палестинці (20,1% населення країни) [32]. Також нараховувалось багато робітників з інших країн [31]. Уряд Кувейту всерйоз непокоїла демографічна ситуація, яка склалася в країні. Під час окупації Кувейту військовими іракського диктатора С.Хусейна, палестинці в Кувейті, очолювані організацією визволення Палестини на чолі з Я. Арасфатом вчинили акт державної зради, підтримавши загарбників. Після визволення країни, з території Кувейту за зраду було депортовано 443 тис. палестинців, решта 40 тис. палестинців, які не співробітничали з окупантами не були піддані депортації [32]. З початком громадянської війни в Сирії ситуація повторилася знову. Палестинські біженці стали на бік опозиційних до президента Б. Асада сил. Станом на другу половину 2013 року, 7 з 13 таборів палестинських біженців у Сирії контролювали опозиційні сили [30].

Таким чином, з огляду на важке життя у приймаючих країнах, при досягненні критичної маси (значного відсотка населення порівняно з населенням приймаючої країни) біженці та організації, які їх представляють, можуть або йти на захоплення влади у цих країнах, або ставати на бік антидержавних сил.

Окремої уваги заслуговує питання біженців у промислово-розвинутих країнах. По-перше, у промислово-розвинутих країнах з країн, де відбуваються війни та конфлікти потрібно якимось чином потратити, що пов'язано з чималим ризиком для життя. По-друге, для цього потрібні чималі гроші. Наприклад, біженці з Тропічної Африки для того, щоб дібратися до омріяної Європи, змушені робити пішки перехід через пустелю Сахару. Згідно [33] упродовж 1996-2011 рр. під час цих переходів у пустелі загинуло понад 1,6 тис. чоловік. Багато біженців та нелегалів з Африки гине при спробах добратися до Європи, перетнувши Середземне море. З 1988 року і до 1 жовтня 2013 року поблизу європейських кордонів загинуло щонайменше 19.144 чоловік [34]. Упродовж 2007-2012 років у Синайській пустелі безслідно зникли мінімум 4 тис. біженців та нелегалів з Африки, які за допомогою провідників-бедуїнів намагалися потрапити до Ізраїлю [35].

Стосовно вартості маршруту, то за цінами 2012 року дорога з Афганістану до Європи коштує 8 тис. доларів, а з Сомалі до Європи – 4 тис. доларів [36]. Сирійські біженці у 2013 році платили 4 тис. доларів за 1 місце у човні, розрахованому на 200 чоловік, щоб добратися з Александрії (Єгипет) до Європи [37]. За перехід через Синайську пустелю з Єгипту до Ізраїлю у 2012 році бедуїни брали у кожного біженця по 2 тис. доларів [38].

Як ми зазначили вище, переважна кількість біженців осідає або в сусідніх країнах, або в країнах регіону, звідки вони походять. До промислово-розвинутих країн доходять порядку 3-5% їх загальної чисельності. Проте утримання біженців коштує недешево. Наприклад, за даними 2005 року 75% біженців осідали у бідних країнах (річний прибуток менший за 2 тис. доларів), 22% - у країнах з середнім рівнем розвитку (річний прибуток 2-10 тис. доларів на рік) та 4% - в багатих країнах [39]. Відповідно і витрати на їх утримання були різними. Наприклад, в 1999 році ООН витратила на одного біженця з Косово 207 доларів, з Сьєрра-Леоне – 16 доларів, а з Демократичної республіки Конго – 8 доларів [39]. Витрати були різними і в приймаючих країнах. Наприклад, за даними 2005 року витрати держави з розрахунку на 1 жителя країни, на біженців склали: в Люксембурзі – 19,4 долари, в Норвегії – 18,2, в Швеції – 14,7, в Нідерландах – 7,7 доларів і т.д. [39]. Сумарно ці витрати накопичувались у великі суми. Наприклад, у 2011-2012 рр. на утримання 7 тис. біженців Австралія витратила 800 млн. доларів, а Франція тільки в 2011 році на утримання 60 тис. біженців витратила 502 млн. євро [40].

Тому не дивно, що промислово-розвинуті країни зовсім не горять бажанням надавати статус біженця усім шукачам притулку. Деяка інформація з цього приводу по 38 країнах-членах ЄС, складена на основі джерел [41],[44], [59]-[61] наведена нами нижче:

**Таблиця 1.**

**Кількість біженців по країнах ЄС та відсотки відмов у наданні притулку:**

Рік	2008	2009	2011	2012	2013
Кількість заявок про надання притулку	193.690	229.500	365.315	407.270	462.000
Кількість та відсоток відмов	141.730 73%	166.900 73%	281.505 77%	304.520 74%	328.000 71%

Ті біженці, котрим відмовлено в наданні статусу підлягають негайній депортації. Згідно закону «Дублін – 2», клопотання про надання статусу біженця приймається тільки в тій країні ЄС, куди вперше ступив біженець [44, с.23]. Якщо таке клопотання

відхилене, то подавати аналогічне клопотання в іншій країні ЄС не має смислу, адже всі дані на біженців, включаючи відбитки їхніх пальців знаходяться в базі даних Eurodac. Іншими словами, якщо пошукувач притулку подав клопотання про статус біженця в Польщі, а потім виїхав у Нідерланди, то його обов'язково депортують назад у Польщу. З цієї причини активно займаються біженцями тільки 10 країн Євросоюзу [46]. В 2011 році, наприклад, вони прийняли 90% всіх біженців, які [46] прибули в ЄС.

Якщо клопотання біженця розглянуто позитивно, причому, сам процес розгляду може тривати досить довгий час, то тут також можуть бути варіанти. Наприклад, у 2009 році 73% клопотань було відхилено, а по 27% були прийняті позитивні рішення, в тому числі статус біженця було надано 27,6 тис. чоловік (12%), ще 26,2 тис. (11%) було надано захист іншого порядку, 8,9 тис. (4%) дозволили перебувати у країні з гуманітарних причин [42]. Всі ці статуси не є вічними, і їх необхідно періодично продовжувати. Наприклад, в Італії статус гуманітарного захисту надається строком на 1 рік [47]. В інших країнах статус біженця надається терміном на 3-5 років, і його продовження залежить в першу чергу від того, припинилися бойові дії в країні, звідки походить біженець, або ні. Наприклад, у 2012 році Франція з 96.075 прохачів притулку прийняла 14.325, Німеччина з 88.100 прохачів – прийняла 22.165 чоловік, і т.д. [43]. Додамо, що шанси отримати статус біженця прохачам з країн, де не відбуваються бойові дії, практично рівні нулю. Наприклад, громадянами Вірменії, де бойових дій немає, у 2011 році було подано 6.230 заявок в країні – члени ЄС з метою одержання статусу біженця. Результат виявився таким: 95,5% клопотань були відхилені, статус біженця був наданий у 1,5% випадків [47].

Вище ми вели мову про біженців з районів бойових дій та їх важке матеріальне та соціальне становище. Додамо, що положення переміщених осіб в середині країни не є кращим. Наприклад, в Колумбії, де громадянська війна триває з 1948 року, в 2014 році нараховувалося 4,9 млн. осіб, переміщених всередині країни, причому 94% з цього числа жили в бідності, а 77% – в умовах «цілковитого зuboжіння» [48].

Населення Землі потерпає не тільки від воєн і конфліктів, але і від стихійних лих та катастроф, наслідком яких є не тільки величезні жертви, але й ще більша кількість біженців та переміщених осіб. Ось деякі приклади з цього приводу. Антиурядове повстання в області Ачех на Суматрі (Індонезія) йшло упродовж 1976 – 2005 рр., в результаті бойових дій, які тривали 30 років, загинуло 15 тис. чоловік [49, с.103]. Для порівняння: тільки за один день 26 грудня 2004 року у цій же області Ачех від катастрофічного цунамі загинуло 170 тис. чоловік з 4,2 мільйонного населення цієї області [50]. Катастрофічний характер мав землетрус на Гаїті, під час якого загинуло понад 250 тис. чоловік [51], матеріальні збитки перевищили 5,6 млрд. євро, без даху на головою залишилося близько 3 млн. чоловік [52]. Наслідком землетрусу, стала епідемія холери, якою переохворіло понад 650 тис. гаїтян, які знаходилися в антисанітарних умовах, і від якої померло понад 8 тис. жителів країни [53]. На початок 2014 року більше 150 тис. гаїтян все ще мешкали в наметових містечках, фактично перебуваючи в статусі внутрішніх біженців [51]. Від супертайфуну «Хайян» на Філіппінах (листопад 2013 року) загинуло понад 6,3 тис. чоловік, було знищено 1,1 млн. будинків, без даху над головою залишилося 250 тис. чоловік [54].

В багатьох країнах під час ведення бойових дій, порушується система постачання мирного населення продовольством, що має наслідок масовий голод на згадуваних територіях. Як приклад, наведемо державу Сомалі, де громадянська війна продовжується з

1989 року. За цей час в країні мали місце два випадки масового голоду: у 1992 році, коли померло 220 тис. чоловік [55], та в жовтні 2010 – квітні 2012р., померло 258 тис. чоловік [56]. Сотні тисяч сомалійців втекли від голодної смерті в сусідні країни, переважно в Кенію та Ефіопію.

Цікаво встановити співвідношення між вказаними вище категоріями біженців та переміщених осіб. Станом на середину жовтня 2012 року в світі нараховувалося близько 73 млн. жертв насильства, стихійних лих та індустріалізації [57], в тому числі 43 млн. чоловік склали біженці, переміщені особи, шукачі притулку і т.д. з регіонів де велися бойові дії, 15 млн. – біженці та переміщені особи з регіонів, де сталися стихійні лиха та екологічні катастрофи, та ще 15 млн. склали жертви індустріалізації [58], тобто особи, у яких були насильно конфісковані землі з метою побудови державних об'єктів. Тобто, якщо прийняти сумарну кількість наведених вище насильницьким чином переміщених осіб за 100%, то співвідношення між ними складе 58,9%:20:55%:20,55%.

Біженці, переміщені особи, шукачі притулку і т.д. склали основу для більш широкої групи людей – мігрантів та нелегальних мігрантів. Проблеми, пов'язані з цими соціальними групами розглянемо в наступній публікації.

### Література

1. Пакистан продлил сроки пребывания афганских беженцев на своей территории до 2015 года (12.07.2013) – <http://www.afghanistan.ru/doc/62320.html>
2. UNHCR: Afghanistan the largest source of refugees worldwide (20.06.2013) – <http://www.rawa.org/temp/runews/2013/06/20>
3. Refugees and asylum seekers in Malaysia: the good, the bad and unexpected (31.07.2012) – <http://theconversation.com/>
4. 42 illegal immigrants arrested in Tanzania (6.03.2013) - <http://sabahionline.com/en-GB/articles/hoa/newsbriefs/2013/03/06/newsbrief-07>
5. «Аль-Джазира» подсчитала количество африканских нелегалов в Израиле (23.12.2013) - <http://www.yaplakal.com/forum3/topic705143.html>
6. Saudi Arabia: 12.000 Somalis expelled (18.02.2014) - <http://www.hrw.org/news/2014/02/18/>
7. Refugee resettlement referral from Nepal riches six-figure mark (26.04.2013) - <http://www.unhcr.org/517a77df9.html>
8. В 2010 году 43,7 млн. человек стали беженцами (20.06.2011) - <http://www.umma.ua/ru/news/world/2011/06/20/703>
9. Mapping displaced people around the World - [http://education.nationalgeographic.com/education/maps/mapping-displaced-people-around-the-world/?ar\\_a=1](http://education.nationalgeographic.com/education/maps/mapping-displaced-people-around-the-world/?ar_a=1)
10. Refugees plight is worsening as their numbers grow and their nature changes (2.03.2013) <http://www.economist.com/news/international/21572753>
11. Верхотуров Д. Политизация вопроса афганских беженцев в регионе (29.08.2012) - <http://www.afghanistan.ru/doc/23511.html>
12. Ирак отказывается принимать назад своих беженцев (14.07.2013) - <http://amsretdam-times.ru/politics/2013-07-14/irak-otkazyvaetsja-pr/>
13. Из Швеции беженца не выслать (7.03.2013) <http://www.pukmedia.com/EN/RU-Direje.aspx?Imare=3862>

14. Кипр ужесточает правила для мигрантов // Эхо планеты. – 2013. – N 37/- С.15-17
15. Болгары відгороджуються стіною від мігрантів // Європійс – 28.11.2013
16. Израиль отгородился от афганских беженцев 230-километровым забором (02.01.2013) - <http://www.podrobnosti.ua/society/2013/01/02/879957.html>
17. Anet Philips and Harriet Spinks. Boat arrivals in Australia since 1976 (29.01.2013) - [http://www.aph.gov.au/About-Parliament/Parliamentary-Departments/Parliamentary-Library/pubs/BN/2012-2013/Boat Arrivals](http://www.aph.gov.au/About-Parliament/Parliamentary-Departments/Parliamentary-Library/pubs/BN/2012-2013/Boat%20Arrivals)
18. Хаммарберг Т. Европе следует принимать больше беженцев, нуждающихся в безопасном переселении (6.04.2013) - <http://magazines.russ.ru/vestnik/2011/30/pe15-pr.html>
19. Бурмистрова Н. Финны не сильно любят приезжих // Эхо планеты – 2013 – N40 – С.18-21
20. Нудари Зайд. Afghanistan's forgotten refugees (14.01.2013) - <http://fpif.org/articles/>
21. Палестинские беженцы. – Материал из Википедии - свободной энциклопедии.
22. Сатановский Е. Я. Замкнутый круг «миротворческой дипломатии» - <http://www.iimes.ru/rus/stat/2008/08-05-08c.htm>
23. A profile of Somali refugees and asylum seekers – VNHCK. Chapter IV - <http://www.unhcr.org/4ce532309.pdf>
24. Бай Е. Кубинцы разделены и непримиримы // Эхо планеты – 2013 - N40. С.14-17.
25. Афганские беженцы не хотят возвращаться на родину (15.08.2013) - <http://rus.rus.ru/2013-08-15/>
26. Afghans in Tajikistan. – From Wikipedia, the free encyclopedia.
27. Somali refugees plea for protection (7.06.2013) - <http://www.news24.com/SouthAfrica/News/>
28. Из Кении вышлют около миллиона сомалийских беженцев (11.11.2013) - <http://lenta.ru/news/2013/11/11/somalis/>
29. Мануков С. Попросили из страны. Пакистан собирается выслать всех афганских беженцев (23.07.2012) - <http://www.newizv.ru/world/2012-07-23/166880>
30. Более половины лагерей палестинских беженцев в Сирии контролируется салафитами (15.08.2013) - <http://warsonline.info/siriya/>
31. Иордания. – Материал из Википедии – свободной энциклопедии.
32. Palestinian expulsion from Kuwait. – From Wikipedia? The free encyclopedia/
33. Ежегодно около 7 млрд. долларов идут в кошельки торговцев живым товаром (12.09.2012) - <http://sreda-online.ru/2012/09/>
34. Мигранты умирают на границе Европы (1.10. 2013) - [http://fortresseurope.blogspot.com/2006/02/blog\\_post\\_8949.html](http://fortresseurope.blogspot.com/2006/02/blog_post_8949.html)
35. Мартин Гелен. Бедуины Синайского полуострова торгуют человеческими органами (15.01.2013) - <http://inopressa.ru/article/15jan2013/diepresse/sinai.html>
36. Цаплиенко А; Чаблин М. Нелегалы продолжают прорываться в Европу через Украину// Телеканал «Интер»-24.06.2012 - <http://podrobnosti.ua/podrobnosti/202/06/24/843583.html>
37. Запад и западня (9.10.2013) - <http://wordyou.ru/v-mire/zapad-i-zapadnya.html>
38. Киселев Наум. (Нью-Йорк, США). Нелегалы – проблема государства (8.11.2012) - <http://forumdaily.com/19658/>



39. Полмира кинулось в бега (11.02.2007) - <http://nederland.ru/se/news/index.php>
40. Во сколько обходится беженец (11.09.2012) - <http://inosmi.ru/world/2012/09/11/>
41. Астахов А. От ворот – поворот. Мечта многих мигрантов поселиться в Европе не сбывается - <http://www.alleuropa.ru>
42. Фирсова С. Кто ищет убежище в ЕС. - <http://www.alleuropa.ru>
43. В Евросоюзе в 2011 году больше всех предоставляла убежище Великобритания, меньше всех – Эстония (21.06.2012) - <http://www.rnc.ru/rbcfree/news/20120621040358.shtml>
44. Беженцы пока не угрожают Латвии (19.06.2013) - <http://rus.apollo.lv/novosti/>
45. Силаев П. Приключения бедного анархиста//Огонек.-2013-N25.C22-24/
46. Беженцев будут принудительно расселять по ЕС? (18.09.2012) - <http://www.lifebel.com/index.php?newsid=487>
47. Pandukht. Авантюризм по-армянски, или путь на дно...(12.09.2013) - <http://blognews.am/rus/news/84495/>
48. Шрамко К. 10 современных гуманитарных катастроф, которые игнорируются всем миром (27.03.2014) - <http://muz4in.net/news/2014-03-27-35668>
49. Козин В. Аческий прецедент // Международная жизнь. – 2006.-№6. С.102-111.
50. Независимая газета – дипкурьер – 2005. – 24 января. – с.13
51. На Гаити вспоминают жертв разрушительного землетрясения // ББС. -12.01.2014.
52. Землетрясение на Гаити – Материал из Википедии – свободной энциклопедии
53. Жители Гаити требуют от ООН компенсации за холеру //ББС. -12.03.2014.
54. Число жертв супертайфуна «Хайян» достигло 6,3 тыс. человек // Демоскоп Weekly – 2014. – N595-596. – 2 апреля – 4мая.
55. Голод в Сомали унес жизни 260 тысяч человек // ББС – 2.05.2013
56. У Сомалі від голоду померли 258.000 людей – половина з них – діти до 5 років // Євроньюс. – 2.05.2013.
57. Поневіряння вимушених переселенців // Євроньюс. – 16.10.2012.
58. Казьмина М. Каждый сотый житель Земли стал беженцем поневоле (16.10.1012) - <http://www.rbcdaily.ru/society/562949984939623>
59. День беженцев: Сколько человек бегут из России и стран Центральной Азии (статистика) - <http://www.fergananews.com/news/22326>
60. Число беженцев в Европе в прошлом году выросло почти на 20% (20.06.2014) - <http://m.rosbalt.ru/main/2014/06/20/1282284.html>
61. В ЕС увеличилось число беженцев (20.06.2014) – <http://dw.de/a-17723000>

## **РЕЗЮМЕ**

### **Біженці, вимушені переселенці та нелегальні мігранти – одна з основних проблем ХХІ століття. Частина III**

**ЛАВЕР О.Г.** (м. Ужгород)

В статті вивчаються питання динаміки чисельності біженців, вимушених переселенців та нелегальних мігрантів упродовж ХХ – початку ХХІ століть. Розглядається динаміка їхньої чисельності по континентах земної кулі та по окремих країнах.

**Ключові слова:** Біженці, вимушені переселенці, мігранти, динаміка чисельності.

## **РЕЗЮМЕ**

### **Беженцы, вынужденные переселенцы и нелегальные мигранты - одна из основных проблем ХХІ века. Часть III**

**Лавер А.Г.** (г. Ужгород)

В статье изучаются вопросы динамики численности беженцев, вынужденных переселенцев и нелегальных мигрантов на протяжении ХХ - начала ХХІ веков. Рассматривается динамика их численности по континентам земного шара и по отдельным странам.

**Ключевые слова:** Беженцы, вынужденные переселенцы, мигранты, динамика численности.

## **SUMMARY**

### **Refugees, displaced persons and illegal migrants - one of the major challenges of the ХХІ century. Part III**

**Laver O.** (Uzhgorod)

In this paper we study the dynamics of the number of refugees, internally displaced persons and illegal migrants over the ХХ - beginning ХХІ century. The dynamics of their population over the continents of the globe and for individual countries is under investigation.

**Keywords:** refugees, internally displaced persons, migrants, population dynamics.